

فریدریش نیچہ

انسانی بسیار انسانی

ترجمہ دکتور سعید فیرو آبادی

یادداشت مترجم

یادداشت مترجم ۷

کتاب یکم ۱۱

پیشگفتار ۱۳

بخش نخست. از نخستین تا واپسین امور ۲۴

بخش دوم. درباره‌ی تاریخ احساسات اخلاقی ۵۶

بخش سوم. زندگی دینی ۱۰۶

بخش چهارم. گوشه‌ای از روح هنرمند و نویسنده ۱۴۰

کتاب دوم ۱۸۷

بخش پنجم. نشانه‌های فرهنگ والا و پست ۱۸۹

بخش ششم. انسان در آمد و شد ۲۴۰

بخش هفتم. زن و کودک ۲۶۶

بخش هشتم. نگاهی به دولت ۲۸۶

بخش نهم. انسان تنها با خویشتن ۳۱۸

واپسین سخن. در میان دوستان ۳۶۶

«به نام خداوند جان و خرد»

یادداشت مترجم

در باره‌ی زندگی و آثار نیچه کتاب‌های بسیاری نگاشته‌اند و در این یادداشت مختصر به هیچ روی هدف آن نیست که به شرح حال و زندگی این فیلسوف پرداخته شود. هدف تنها اشاره‌ای به اهمیت انسانی، بسیار انسانی است، زیرا این اثر آغاز مرحله‌ای دیگر از تکامل شخصیت و شیوه‌ی نگرش این فیلسوف به عالم هستی است. نیچه نگارش کتاب اول این اثر را که دربرگیرنده‌ی ۹ بخش و ۶۳۸ پاره است، به سال ۱۸۷۶ شروع کرد و به سال ۱۸۷۸ آن را منتشر ساخت. این کتاب و کتاب دوم که حاوی «آراء و گفته‌های گوناگون» و «آواره و سایه‌اش» است، در سال ۱۸۸۶ تجدید چاپ شد و نویسنده بر هر دو کتاب پیشگفتاری جداگانه نگاشت. هر دو پیشگفتار در ترجمه‌ی حاضر نیز در ابتدای هر کتاب آورده شده است.

بدیهی است که برای درک اندیشه و فلسفه‌ی غرب باید پیشینه‌ی آن را شناخت، یعنی آن راهی را پیمود که از دوره‌ی یونان و روم باستان آغاز می‌شود و بعدها با ظهور مسیحیت مدتی تیره و تاریک می‌گردد و در نهایت پس از

دوره‌ی نوزایی و عصر خردورزی و روشن‌نگری در سده‌ی نوزدهم به‌شویپنهاور و نیچه می‌رسد. از این رو نیچه در کتاب *انسانی، بسیار انسانی* به‌مسایل مهم در حوزه‌ی متافیزیک و اندیشه‌های مطرح در اروپا می‌پردازد و «نخستین و واپسین» امور انسانی را تحلیل می‌کند و می‌سنجد. شاید نشانه‌هایی از اندیشه‌های این فیلسوف را در آثار دیگر فیلسوفان نیز بتوان یافت، اما ویژگی اساسی آثار نیچه پیوند ژرف قالب بیان و درونمایه‌ی اثر است و این چنین فیلسوف زبان‌شناس در راه «فلسفیدن با پتک» خویش به‌گفتاری تندرگونه نیاز دارد و ویژگی اصلی تندر نیز فشردگی و قدرت سترگ آن است. از این رو می‌بینیم که بسیاری از پاره‌های این کتاب در قالب گزیده‌گویی است. گزیده‌گویی بی‌تردید ناب‌ترین و فشرده‌ترین و در عین حال قوی‌ترین شیوه‌ی بیان است و نیچه این گونه و قالب سخن را به‌نیکی می‌شناسد. برای گزیده‌گویی نخستین شرط ایجاز است و تنها به‌آن با تسلط بر زبان می‌توان دست یافت و نیچه در این زمینه استادی کامل است. این نکته در این جا یاد شد تا دریابیم که این شیوه‌ی بیان کار را بر مترجم اثر صدچندان دشوار می‌سازد و اگر به‌گره‌افکنی و ضربه‌ی گره‌گشای نویسنده در جمله‌ای کوتاه توجه کافی نشود، بی‌شک ترجمه‌چندان موفق نخواهد بود.

از دیگر سو باور مترجم آن است که افزودن پانوشت‌ها به‌رسم معمول گاهی به‌درک بهتر یاری می‌رساند، ولی مانعی بر سر راه مطالعه‌ی اثر است. به‌همین دلیل نیز تا حد

ممکن تلاش شده است از آرایه‌ی پانوشت و توضیح برابره‌های آلمانی، انگلیسی و فرانسوی که رسم مترجمان پیشین آثار نیچه در ایران است، خودداری شود.

همچنین در متن اصلی کتاب عبارت‌هایی به‌زبان‌های لاتینی، فرانسوی و انگلیسی بود که البته برای خوانندگان آلمانی‌زبان چندان بیگانه نیست، ولی برای خواننده‌ی فارسی‌زبان غریب می‌نماید و گره‌گشای درک متن نیست. از این رو این جمله‌ها و عبارت‌ها یکسره به‌فارسی ترجمه شد.

در پایان امید است که این کتاب، یعنی نخستین ترجمه‌ی متن کامل *انسانی، بسیار انسانی* از زبان آلمانی، راهگشای درک بهتر و نقد آثار نیچه در ایران باشد.

دکتر سید سعید فیروزآبادی

تهران - مرداد ۱۳۸۴